

MONEY, MONEY, MONEY! **Hospodaření v partnerství.**

Cítíte se finančně nezávislí? Hádáte se o peníze? Mluvíte často o vaší hypotéce? Urovná nevěru nová Toyota? Vztahy a peníze odjakživa patří k sobě. Dříve, než začneme řešit, jak partnera vyplatit z bytu po rozvodu, bývá užitečnější o společných financích v partnerství mluvit, domluvit se, kolik jich potřebujeme a jak je rozdělíme a také kdo co bude mít na triku. Přinejmenším proto, že je to levnější.

Láska a prachy

Vstup lásky do oblasti cash flow (kde vzít peníze), mikroekonomiky (kolik jich bude) a finančního managementu (za co je utratit) začíná obvykle půjčkou od táty na kino ve dvou. V době dvoření je to jasné: má-li kluk peníze, dívku svých snů hostí, zároveň se o tom příliš nediskutuje. Změna přichází, když se z namlouvání stane partnerský vztah. Na pořadu dne jsou finančně náročnější záležitosti, ve finále i společné bydlení, domácnost, hypotéky apod. Tady už nejde nediskutovat, je třeba nějaké společné hospodaření vyjednat. Začít můžeme od předpokládaných výdajů (tj. kolik vlastně potřebujeme vydělat a kdo kolik může dát) nebo z balíku všech našich příjmů (to v případě zcela sdílených párových financí).

Motorčky, jachty, party, fitka

Simona i Eduard byli oba zvyklí dopřávat si náročné požitky: Simona ráda chodila do fitka a na party, Eduard miloval rychlé motorčky a plachtění na Lipně. Když se potkali, bylo jim oběma skoro třicet let.

Po období vášnivě zamilovanosti přišla klidnější doba společného soužití v Simonině bytě na hypotéku a úvahy o dítěti a svatbě. Ještě než je stačili zrealizovat, narazili na nečekaný problém: kdo bude co platit? Simona si neuměla představit, že by s porodem dítěte přišla o svou finanční nezávislost, zároveň potřebovala splácet hypotéku; pro Eduarda bylo nemyslitelné investovat méně financí do svých zájmů. Argumenty z obou stran vedly spíše k rozdělování než porozumění. Výsledkem byl záhy pocit vzájemné nedůvěry a ochladnutí již umírněné emoční blízkosti. Když přišli do poradny, byli na pokraji rozchodu.

Při společném rozhovoru se ukázalo, že Simona žila s předchozím partnerem v jeho bytě, věnovala mu všechnen svůj volný čas i peníze, sama neměla nic. Po rozchodu zůstala bez bydlení a bez prostředků a takovou situaci už nechtěla zažít. Oproti tomu byl Eduard zvyklý žít spontánní přítomností a co vydělal, investoval do zážitků. Dosud spolu se Simonou žádný společný model hospodaření vážně neprobrali, vždycky to "nějak udělali". Představa společně sdílené finanční závislosti i nerovnováhy byla pro ně děsivá.

Mýty a modely společného hospodaření

Tak jako jiné oblasti ve vztazích mezi ženami a muži je i párové hospodaření zabydleno mýty či legendárními příběhy z původních rodin. Tady je několik z nich:

„Muž by měl živit rodinu.“ Snad nejčastěji rozšířené přesvědčení z dob, kdy muž chodil do práce a žena kompletně zajišťovala chod domácnosti; pak to nemohlo fungovat jinak. Jestliže chodíme do práce oba (a oba vyděláváme, byť ne nutně stejné částky), pak tento model neobstojí (a bouřit se začnou nejdříve ženy).

„Když mě pozval na společnou dovolenou, musí mi ji taky zaplatit.“ Už jste se s něčím podobným potkali? Něco, co zprvu vypadá jako úžasný dárek, se posléze změní v pěknou přítěž. Když mi to přece dává, nemůže to po mě chtít platit! Jak často a rádi zaměňujeme finanční spoluúčast (jako v pojistných smlouvách) za dárky a velkorysá pozvání. Je to lákavé a zároveň zavazující.

„Když vydělává 5x tolik co já, měl by také 5x tolik přispívat.“ Další z řady častých mýtů o způsobu společného hospodaření, vycházející z přesvědčení o sociální solidaritě (jinými slovy – ve vztahu je přece vše společné). Vždyť jinak by to nebylo fér!

Nejčastěji se v párovém hospodaření můžeme setkat s následujícími modely: dva z nich bývají pro pár funkční, další dva destruktivní.

Oddělené účty – nezávislost

Když máme účty oddělené, cítíme se nezávisle, soběstačně, svobodně (pakliže oba vyděláváme). Společný účet by nás svazoval, oddělené účty nás (však) mohou příliš oddělit. Máme přitom možnost přispívat na společné živobytí domluvenou částkou, bez ohledu na to, kolik reálně vyděláváme. Jsme tak trochu „svými pány“ nebo také otroky vlastních peněz. Kde je ovšem hranice finanční svobody v páru?

Společná kasa - odpovědnost

Když máme společný účet, vidíme si do karet a je snadné jeden druhého kontrolovat díky on-line bankovníctví. Na druhou stranu, můžeme si rozdělit odpovědnost v hospodaření, tj. kdo kupuje co a za kolik. Transparentnost vede k reálnému rozhodování, zároveň je pojistkou proti „rizikovým úvěrům“ - neuváženým krokům, které by rodinný rozpočet zruinovaly.

Strážce pokladu – hazard

V tomto modelu je držitelem celého párového bohatství jen jeden z páru, což v praxi znamená také to, že na jeho účet přitékají výplaty obou partnerů. Jen on sám (či ona sama) má ovšem přístup do pokladnice a druhý mu předkládá své dobře odůvodněné žádosti. Zatímco v krátkodobé perspektivě to může působit jako účinné, byť drastické protikrizové opatření, z dlouhodobého hlediska jde o těžkou nerovnováhu moci v páru.

Jde to mimo nás - chaos

Tady se naplňují slova našich babiček, že peníze mají být všude v domě. V reálu to vypadá tak, že o nějaké finanční hospodaření se v páru nikdo nestará, nikdo nepočítá, nesplácí, kupuje se vždy to, na co je zrovna chuť (od oliv přes norkový kožich až k dovolené na Maledivách) nebo když si někdo náhodou vzpomene. Nejde-li zrovna o ten šťastnější (= myšleno v kontextu tohoto modelu) pár dvou velmi bohatých lidí, pak si společně zadělávají na problém dluhů.

Nerovnováhu vztahu v oblasti financí může způsobit ještě několik dalších faktorů. Jedním z nich je finanční závislost, ať už jednoho partnera na druhém (třeba po čas rodičovské dovolené) nebo páru na okolí, obvykle na rodičích. Dalším rizikovým faktorem v párovém hospodaření je utajený účet jednoho z partnerů nebo v horším případě utajené výdaje (třeba alimenty) či dluhy. Takto běží v páru tzv. „šedá ekonomika“, která může důvěryhodnost soužití vážně narušovat zevnitř.

Každý doma ekonomem

Vždyť to není žádná věda, to zvládne každý, říkáte si možná při čtení těchto řádků. To opravdu není, jen je třeba se jí poctivě a důsledně věnovat: počítat, rozmýšlet, vyjednávat, tvořit rezervy, přiměřeně riskovat, volit úsporná opatření. Tím nejpodstatnějším prvkem je společná domluva na přijatelných pravidlech párového hospodaření, bez ohledu na výsledný model. S tím souvisí i okolnosti toho, kdo je za co odpovědný, kdo „hlídá kasu“ – a také kdo a kolik do ní přispívá. Zkušenost ukazuje, že žena bývá zpravidla dovednější „strážce pokladnice“, pokud to muž akceptuje.

Při vyjednávání o společném hospodaření je užitečné vyjít z reálných příjmů obou partnerů, nutných měsíčních nákladů (měl jsem v praxi pár, který si důsledně po dva měsíce zaznamenával všechny výdaje, aby měl reálnou představu o tom, kolik mu zbývá volných peněz) a potřebných rezerv či spoření: zůstane nám částka k libovolnému použití páru v daném měsíci. Problém nastane, když se nemůžeme shodnout, za co volné peníze utratit

(máme jiné priority); pak je dobré zvolit pravidlo vyvažování rovnováhy (dnes ty, zítra já) či dělby kompetencí (já zajišťuji domácnost, ty volný čas), případně všechny peníze investovat, dokud se nedohodneme.

Zároveň je třeba počítat s fluktuacemi na finančních trzích – zdražováním, zvyšujícími se náklady na život páru (a rodiny, třeba po příchodu dětí) a omezeným rodinným rozpočtem, také na zpravidla nižší finanční standard po skončení produktivního věku. Extrémní situací pak je život s nespláceným dluhem. Téma „Jak se dluhu zbavit?“ umí na dlouhou dobu překrýt všechny ostatní složky párového soužití. To už si většinou žádá pomoc kvalifikovaného finančního či manželského poradce.

DOPORUČENÍ

1. Oba víme, kolik vyděláme i kolik utratíme („transparentnost“).
2. Máme domluvená pravidla hospodaření a platební účasti („rozpočtový klíč“).
3. Každý máme své vlastní peníze („kapesné“).
4. Nemáme žádné tajné osobní účty („důvěra“).
5. Pravidla můžeme v případě potřeby společně změnit („otevřenost“).

Zbyšek Mohaupt, listopad 2009

www.psychologickesluzby.cz